

filmdia sorozatából

25. szám.

TALAJNEDVESSÉG, FORRÁS .

Földrajzi diasorozat: 3.

Készült: 1952. évben.

1. Esőbarázdák, vulkáni tufán.

A kép a Kilimandzsáró /Afrika/ kialudt vulkáni kupját mutatja. Az előtérben és a háttérben balra jól látszanak a lejtőn befelé futó párhuzamos esőbarázdák. Az előtérben jobbra az összefutó esőbarázdák már kis völgyet vájtak a puha vulkáni kőzetbe.

2. Esőbarázdák kősziklán.

A csapadékviz a kőst oldja, ennek következtében a növénytakaró nélkül álló sőtömsökök gyorsan pusztulnak. A kép a Korond patak völgyének /Parajd mellett/ 90 m magas kőstömzsökét mutatja. A völgy felől már nem védi növénytakaró a kőst, amelyen így hatalmas oldási kúrtók keletkeztek /a kép közepén 2 is látható/. A baloldalon jól láthatók a függőleges esőbarázdák is.

3. Esőbarázdák sziklafelszínen.

Tirol mészkő szikláin az oldással keletkezett esőbarázdák sűrűn egymás mellett alakultak ki.

4. Sziklabarázdák enyhe lejtőn.

A kőzet csekély lejtése következtében a lefolyó csapadék sebessége kicsi, ennek következtében a barázdák sem mélyek.

5. Talajviz áramlása, völgyi forrás.

A talajba szivárgott csapadék a záróréteg lejtése irányába mozog. Így a baloldali völgybe nemcsak a lejtőn lefolyt csapadékviz jut, hanem a tőle jobbra levő területen beszivárgott víz legnagyobb része is. Ezek a vizek az F forrásban törnek felszínre.

6. Talajviz kétirányu áramlása.

Két felszíni vízvásztó alatt talajvizvásztó is kialakulhat. /P/ Ilyen esetben a záróréteg felett /1/ az átteresztő rétegben /2/ kétirányu áramlás indul és a völgyekben F₁ és F₂ források törnek felszínre.

7. Alföldi kut.

A talajvizet lemélyített aknával, kuttal igyekszünk elérni és felszínre hozni. A képen látható gémes-kut a kutak egyik legősibb formája.

8. Rétegviz.

A 3. sz. homokrétegeken keresztül az Alföld pereméről a víz a medence belseje felé szivárog és meggyűlik a 3/a-val jelzett agyagréteg felett. Ezt a vizet a medence belsejébe mélyített artézi kutak tárják fel.

9. Artézi viz.

A kép Leningrád artézi vizeinek előfordulását mutatja be. A 201 m mély akna ókori agyagban halad /7/ amelybe vizet tároló homokrétegek települtek /pontozott részek/. A záróréteget gránit képezi /8/.

10. Artézi kut.

Az Alföld fertőzött talajvize járványokat terjeszt. Ezért mélyfurásokkal artézi vizet hoznak felszínre. A kép alföldi artézi kutat ábrázol.

11. Rétegforrás.

A Déli Kárpátok egyik hegyoldalának rétegeiből bukkan elő a nem éppen bő vizű forrás, melyet "csorgó"-nak nevezünk.

12. Melegforrás.

A nagy mélységekből feltörő vizek rendszerint magas hőfokuak és oldott állapotban különféle ásványi sókat tartalmaznak. Sok gyógyforrás van köztük. Ilyen a berek lánján százados fák alatt élénk tároló hévizi melegforrás híres tava is, közepén az óriási fürdőházakkal. Vizét évente sok ezren keresik fel a köszvényes betegek.

13. Karsztforrás.

A mészkő felszínéről a víznyelőben eltűnő vizek másutt bővizű források alakjában hagyják el az üregessé oldott kőzetet. Vizükben sok az oldott mészsanyag.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Bojkovszky Lajos